MALTA

QORTI TA' L-APPELL

S.T.O. PRIM IMHALLEF
SILVIO CAMILLERI

ONOR. IMHALLEF
ALBERT J. MAGRI

ONOR. IMHALLEF
TONIO MALLIA

Seduta tal-11 ta' Novembru, 2011

Appell Civili Numru. 801/2008/1

Joseph Cassar u martu Antoinette Cassar ghal kull interess li jista' jkollha

v.

L-Onorevoli Prim Ministru; Is-Segretarju Amministrattiv jew is-Segretarju Permanenti Ewlieni fi hdan l-Ufficcju tal-Prim Ministru; L-Agent Direttur Generali tal-Ufficcju tal-Management and Personnel u d-Direttur tal-Ufficcju ghal *Employee Relations* fl-Ufficcju tal-Prim Ministru; u L-Avukat Generali f'isem il-Gvern ta' Malta

Il-Qorti:

Rat ir-rikors guramentatipprezentat mir-rikorrenti fid-19 ta' Awwissu 2008, li jaqra hekk:

"1. Illi fis-6 ta' Ottubru 1997, l-esponent intavola rikors quddiem l-Onorabbli Tribunal ghall-Investigazzjoni tal-Ingustizzji li permezz tieghu allega ingustizzja kommessa fil-konfront tieghu mill-allura Malta International Airport, meta l-amministrazzjoni taghha tat numru ta' hatriet u ta' promozzjonijiet, permezz ta' *direct appointments*, inkluz lil persuni fl-istess grad tal-esponent imma inqas kwalifikati mill-esponent ghal tali hatriet u promozzjonijiet, minghajr ma ghamlet ebda *interviews* u minghajr ma lanqas biss ikkunsidrat lill-esponent ghal tali hatriet jew promozzjonijiet; u dan ghal ragunijiet ta' natura politika, inkwantu l-esponent kien delegat tal-Malta Labour Party u kien ukoll ufficjal tal-General Workers' Union;

"2. Illi fil-mori tal-kawza, il-Gvern ta' Malta beda l-process ta' privatizzazzjoni tal-Malta International Airport billi biegh parti mill-pakkett azzjonarju tieghu u b'hekk naqqas il-percentwali ta' ishma tieghu, biex eventwalment ma baqax fil-kontroll effettiv taghha; l-esponent jinsab informat illi fi zmien il-privatizzazzjoni, il-partijiet ikkoncernati fil-process ta' privatizzazzjoni kienu kollha debitament informati bil-proceduri kollha li s-socjeta` Malta International Airport p.l.c kellha quddiem it-Tribunal ghall-Investigazzjoni tal-Ingustizzji, u fil-fatt ma tqajjmet ebda eccezzjoni da parti tas-socjeta` Malta International Airport p.l.c f'dawk il-proceduri dwar xi nuqqas ta' kompetenza tat-Tribunal sabiex jiddeciedi kaz dwar kumpanija privatizzata, u lanqas ma tqajmet xi eccezzjoni fis-sens illi s-socjeta` hemmhekk intimata ma kienitx il-legittima kontradittrici fil-proceduri li kienu ghaddejjin;

"3. Illi nhar it-13 ta' Mejju 2004, l-Onorabbli Tribunal ghall-Investigazzjoni tal-Ingustizzji ta sentenza fl-ismijiet **Joseph Cassar v. Malta International Airport u b'digriet tal-20 ta' Mejju 1999 gie korrett ghal Malta International Airport p.l.c** (Rikors Numru 592/97), kopja annessa bhala Dok.JC1, li permezz taghha gie dikjarat illi "Ma nghatax raguni valida ghala r-rikorrent ma nghatax il-

promozzjoni ghal *Safety and Security Executive* meta kien proprju f'dik il-linja u hawnhekk it-Tribunal isib li saret ingustizzja mar-rikorrent u jichad l-eccezzjonijiet tal-kumpanija intimata, jilqa' t-talba tar-rikorrent u peress li jsib l-ilment gustifikat dwar il-promozzjoni ta' Safety and Security Executive, jirrikmanda li r-rikorrent jinghata rimedju kompensattiv billi jinghata l-kariga ta' Safety and Security Executive b'effett mill-1991 meta nghataw il-kariga tal-Executives l-ohra u jitpogga fil-lista ta' seniority daqs kemm ha l-promozzjoni dakinhar, kif ukoll li jithallas id-differenza fil-paga li sofra"; "Spejjez kontra l-kumpanija intimata";

"4. Illi permezz ta' ittra datata 18 ta' Gunju 2004, kopja annessa bhala Dok.JC2, l-esponent talab lis-socjeta` Malta International Airport p.l.c sabiex tottempera ruhha mas-sentenza citata; permezz ta' ittra datata l-1 ta' Lulju 2004 (Dok.JC3) is-socjeta` Malta International Airport p.l.c irrispondiet li bhala entita` li m'ghadhiex kontrollata mill-Gvern mhijiex legalment obbligata li ssegwi r-rakkomandazzjoni tat-Tribunal ghall-Investigazzjoni tal-Ingustizzji, u ddirigiet lill-esponent sabiex jindirizza talba ghall-kumpens fil-konfront tal-Gvern ta' Malta;

"5. Illi fid-29 ta' Lulju 2004, id-Direttur Generali tal-*Management and Personnel Office* fi hdan l-Ufficcju tal-Prim Ministru kiteb lic-*Chairman* tas-socjeta` Malta International Airport p.l.c (Dok.JC4) fejn talab il-veduti u l-kummenti tieghu dwar l-azzjoni rimedjali rakkomandata mit-Tribunal; il-konsulenti legali tas-socjeta` wiegbu permezz ta' ittra datata 5 ta' Awwissu 2004 (Dok.JC5) fejn cahdu kull responsabbilta` ghat-twettiq tar-rakkomandazzjonijiet tat-Tribunal ghall-Investigazzjoni tal-Ingustizzji;

"6. Illi wara korrispondenza ulterjuri (Dok.JC6), l-esponent flimkien ma' Frederick Attard (li wkoll intavola u rebah kaz simili quddiem it-Tribunal, u li wkoll ircieva risposta li s-socjeta` Malta International Airport p.l.c ma kienitx qed tqis ruhha marbuta bid-decizjoni tat-Tribunal) intavola protest gudizzjarju kontra (i) l-Onorevoli Prim Ministru, (ii) id-Direttur Generali fil-*Management and*

Personnel Office fl-ufficcju tal-Prim Ministru u (iii) is-socjeta` Malta International Airport p.l.c, li permezz tieghu interpellahom formalment sabiex minnufih jinghata r-rimedju li haqqu skont is-sentenza citata, u fl-istess hin interpella lill-protestati sabiex jghaddu ghal-likwidazzjoni u hlas tad-danni li huwa sofra u li kien ghadu qed isofri kawza tal-agir u inadempjenza persistenti tal-protestati (Dok.JC7); ghal dan il-protest is-socjeta` Malta International Airport p.l.c ma wegbitx;

“7. Illi fl-20 ta’ Ottubru 2004, permezz ta' ittra mahruga mill-*Management & Personnel Office* tal-Ufficcju tal-Prim Ministru, il-Gvern informa ufficjalment lis-socjeta` Malta International Airport p.l.c li l-Prim Ministru kien approva l-implimentazzjoni tad-decizjoni tat-Tribunal ghall-Investigazzjoni tal-Ingustizzji *ai termini* tal-Artikolu 7(11) tal-Kap. 394, kopja annessa bhala Dok.JC8; fl-istess ittra, saret referenza ghal zewg ittri li nhargu in konnessjoni mal-kaz simili ta’ Frederick Attard, kopji annessi bhala Dok.JC9 u Dok.JC10; f’dawn l-ittri, saret referenza wkoll ghall-Artikolu 2 tal-istess ligi, fejn fid-definizzjoni ta’ *statutory body* huma nkluzi dawk il-kumpaniji li ma baqghux ikkontrollati mill-Gvern;

“8. Illi permezz ta’ ittra datata 27 ta’ Ottubru 2004, kopja annessa bhala Dok.JC11, is-socjeta` Malta International Airport p.l.c iddikjarat li qed tqis il-posizzjoni tal-Prim Ministru bhala *ultra vires* u leziva tad-drittijiet kostituzzjonali taghha; l-Ufficcju tal-Avukat Generali wiegeb permezz ta’ ittra tad-19 ta’ Novembru 2004 (kopja Dok.JC12) fejn irribadixxa l-posizzjoni tal-Gvern, mentri s-socjeta` Malta International Airport p.l.c regghet irribadiet il-posizzjoni taghha permezz ta’ ittra responsiva datata 2 ta’ Dicembru 2004 (kopja Dok.JC13);

“9. Illi fit-8 ta' Gunju 2005, il-konsulenti legali tal-esponenti kitbu lis-socjeta` Malta International Airport p.l.c sabiex jitolbu l-hlas tal-obbligi inkwistjoni, billi kien irrizulta li s-socjeta` Malta International Airport p.l.c kienet accettat li thallas il-kumpens likwidat fil-kazijiet l-ohra li kienu ghadhom pendenti ghal-implimentazzjoni taghhom (Dok.JC14); ghal din l-ittra, is-socjeta` Malta International

Airport p.l.c ma wegbitx, u ghaldaqstant l-esponent intavola protest gudizzjarju fil-31 ta' Awwissu 2006 fejn rega' rrefera, din id-darba specifikament, ghal kaz ta' John Briffa "impjegat numru 1900" u ghal kaz ta' George Falzon, Rikors Numru 1118/97 TII (kopja annessa Dok.JC15); ghal dan il-protest is-socjeta` Malta International Airport p.l.c wiegbet permezz ta' kontroprotest datat 4 ta' Ottubru 2006 (Dok.JC16), fejn regghet irrifjutat li timplimenta s-sentenza tat-Tribunal, u fejn sostniet illi "l-allegazzjoni, tal-kontro-protestat Joseph Cassar, li MIA ghazlet li timplimenta xi rakkomandazzjonijiet moghtija mit-Tribunal hija ghal kollox invertjiera u nfondata, u anka (sic) li keku (sic) kien hemm kazijiet fejn MIA hadet xi mizuri simili, li mhux il-kaz, dan ma jfissirx li tali mizuri ttiehdu bhala implimentazzjoni tal-konkluzjonijiet jew rakkomandazzjonijiet tat-Tribunal";

"10. Illi fil-frattemp, u cioe` fid-29 ta' Gunju 2006, l-esponent hareg bil-pensjoni tal-invalidita` minhabba problemi kardjaci, mentri fl-20 ta' Marzu 2008 ghalaq il-61 sena u hareg bil-pensjoni kontributorja;

"11. Illi ghar-ragunijiet esposti, l-esponent hass illi kellu jintavola l-prezenti rikors guramentat, minghajr pregudizzju ghal kull dritt lilu kompetenti fil-konfront tas-socjeta` Malta International Airport p.l.c, u dan kontestwalment ma' rikors guramentat iehor kontra l-istess Malta International Airport p.l.c, sabiex din l-Onorabbli Qorti tkun f'posizzjoni li tiddetermina l-kaz b'mod definittiv;

"Jghidu ghaldaqstant l-intimati ghar-ragunijiet premessi ghaliex ma ghandhiex din l-Onorabbli Qorti, prevja kull dikjarazzjoni necessarja u opportuna:

"i. Preliminarjament tordna lis-smigh ta' dan ir-rikors guramentat isir kontestwalment mas-smigh tar-rikors guramentat intavolat mill-istess rikorrenti kontra s-socjeta` Malta International Airport p.l.c, fl-ismijiet **Joseph Cassar (I.D 0303247M) u martu Antoinette Cassar (I.D 0243543M) ghal kull interess li jista' jkollha v. Malta International Airport p.l.c (C-12663)**, liema rikors

guramentat gie ntavolat kontestwalment u fl-istess data bhar-rikors guramentat prezenti; u dan ai termini tal-Artikolu 793 tal-Kap. 12 Ligijiet ta' Malta;

"ii. Tiddikjara li, ladarba l-Gvern ta' Malta ddecieda, kif jirrizulta mill-anness Dok.JC8, li jilqa' u jaccetta r-rakkomandazzjoni maghmula mill-Onorabbli Tribunal ghall-Investigazzjoni tal-Ingustizzji permezz tas-sentenza moghtija nhar it-13 ta' Mejju 2004 fl-ismijiet **Joseph Cassar v. Malta International Airport u b'digriet tal-20 ta' Mejju 1999 gie korrett ghal Malta International Airport p.l.c** (Rikors Numru 592/97), kopja annessa bhala Dok.JC1, l-intimati jew min minnhom assumew u gew legalment investiti bir-responsabbilta` li jimplimentaw l-istess sentenza *ai termini* tas-subartikolu (11) tal-Artikolu 7 tal-Kap. 394 Ligijiet ta' Malta;

"iii. Tiddikjara li s-socjeta` Malta International Airport p.l.c naqqset milli ssegwi d-direttiva moghtija lilha permezz ta' Dok.JC8 li ghaldaqstant l-intimati jew min minnhom baqghu responsabbli ghall-istess implimentazzjoni;

"iv. Tordna li, fin-nuqqas tas-socjeta` Malta International Airport p.l.c li timplimenta jew li tigi ordnata gudizzjarjament li timplimenta s-sentenza citata, l-intimati jew min minnhom huma responsabbli sabiex jassiguraw illi r-rikorrent "jinghata l-kariga ta' Safety and Security Executive b'effett mill-1991 meta nghataw il-kariga l-Executives l-ohra u jitpogga fil-lista ta' seniority daqs kemm ha l-promozzjoni dakinhar, kif ukoll li jithallas id-differenza fil-paga li sofra": u li fin-nuqqas tiddikjara lill-intimati jew min minnhom responsabbli ghal tali nuqqas;

"v. Tillikwida d-differenza msemmija fis-sentenza citata li sofra r-rikorrent fil-paga u f'kull hlas jew rimunerazzjoni ohra li kien jew huwa intitolat ghaliha r-rikorrent *ai termini* tal-imsemmija sentenza b'referenza ghall-perjodu li jibda fl-1 ta' Jannar 1992 u jispicca fit-28 ta' Gunju 2006, kif ukoll taghti kull ordni ohra li tista' tirrizulta necessarja u opportuna waqt is-smiegh tal-kawza

sabiex ir-rikorrent jigi reintegrat integralment fid-drittijiet tieghu relattivament ghall-perjodu msemmi;

“Bl-ispejjez u bl-imghaxijiet legali, bl-ingunzjoni tal-intimati u/jew tar-rapprezentanti gudizzjarji taghhom minn issa in subizzjoni, u bid-dikjarazzjoni espressa tar-rikorrenti li qeghdin jirrizervaw kull azzjoni legali ulterjuri u jzommu impregudikati d-drittijiet kollha taghhom in relazzjoni mat-telf ta’ pensjoni soffert mid-29 ta’ Gunju 2006 ’il quddiem.”

Rat ir-risposta guramentata tal-konvenuti li in forza taghha eccepew illi:

“1. Illi preliminarjament, is-Segretarju Amministrattiv sive s-Segretarju Permanenti Principali (Principal Permanent Secretary) fi hdan l-Ufficcju tal-Prim Ministru u l-Agent Direttur tal-Ufficcju tal-*Management and Personnel* u d-Direttur tal-Ufficcju ghal *Employee Relations*, fi hdan l-Ufficcju tal-Prim Ministru mhumiex il-legittimi kontraditturi stante li l-Kap. 394 isemmi biss lill-Prim Ministru; kif ukoll, lanqas l-Avukat Generali mhu l-legittimu kontradittur *ai termini* tal-Artikolu 181B(2) tal-Kap. 12 tal-Ligijiet ta’ Malta.

“2. Illi minghajr pregudizzju ghas-suespost, filwaqt li l-intimati ma joggezzjonawx ghall-ewwel talba tar-rikorrenti sabiex dan ir-rikors guramentat jinstema’ kontestwalment mas-smigh tar-rikors guramentat fl-ismijiet **Joseph Cassar et v. Malta International Airport p.l.c**, izda jissottomettu li huma m’ghandhom ibatu l-ebda spejjez zejda meta kienu r-rikorrenti li ghazlu li jipprezentaw zewg rikorsi guramentati separatament meta l-mertu huwa identiku.

“3. Illi fil-mertu tat-talbiet tar-rikorrenti ghandhom jigu michuda u dan ghas-segwenti ragunijiet:

“(i) Fl-ewwel lok, kif gie wkoll ritenut fil-gurisprudenza tal-Qorti tal-Appell d-decizjonijiet tat-Tribunal ghall-Investigazzjoni tal-Ingustizzji mhumiex esegwibbli *per se* u mill-istess Tribunal, izda huma semplici rakkomandazzjonijiet li ghandhom jigu

implimentati mill-Prim Ministru **(Prim Ministru v. Victor Vella Muskat App deciza fil-25 ta' Settembru 2006).**

"(ii) Illi fil-kaz inkwistjoni *non si tratta* li l-Gvern ta' Malta laqa' u accetta r-rakkomandazzjoni maghmula mit-Tribunal ghall-Investigazzjoni tal-Ingustizzji fis-sentenza tat-13 ta' Mejju 2004. L-Att 394 tal-Ligijiet ta' Malta jipprovdi fis-sub-artikolu 11 tal-Artikolu 7 li huwa d-dmir tal-Prim Ministru li jimplimenta r-rakkomandazzjonijiet tat-Tribunal billi jistabilixxi l-proceduri u jaghti dawk id-direttivi li jkunu mehtiega ghat-twettiq ta' dawk ir-rakkomandazzjonijiet. Il-Prim Ministru approva l-implimentazzjoni tat-Tribunal kif rikjest mil-ligi u ta direttivi lil Malta International Airport p.l.c sabiex tiehu azzjoni. Dan bl-ebda mod ma jista' jwassal ghal dak li qed jippretendu r-rikorrenti li b'tali ordni l-intimati issa assumew u gew legalment vestiti bir-responsabbilta` li jimplimentaw l-istess rakkomandazzjoni direttament.

"(iii) Illi in vista` tas-suespost jirrizulta li l-intimati hadu l-provvedimenti kollha necessarji li huma imposti fuqhom mil-ligi biex ir-rakkomandazzjoni tat-Tribunal tigi implimentata u dan anki kif jirrizulta mid-dokumenti esebiti mir-rikorrenti mar-rikors guramentat.

"(iv) Illi l-intimati certament mhumiex f'posizzjoni li jimplimentaw r-rakkomandazzjoni stante li l-Malta International Airport p.l.c mhiex entita` li ghadha kontrollata mill-Gvern; u, inoltre` l-intimati ma jistghux jitqiesu bhala li huma legalment responsabbli ghal xi allegat nuqqas tas-socjeta` Malta International Airport p.l.c u dan, partikolarment meta huma lanqas biss kienu parti fil-proceduri quddiem l-istess Tribunal. Sentenza taghmel stat biss fil-konfront tal-partijiet. Kif diga` inghad, l-intimati hadu l-passi rikjesti mil-ligi abbazi tal-Kap. 394 u allura adempew l-obbligi taghhom.

"(v) Illi l-intimati ghar-ragunijiet fuq esposti ma jirrispondu ghal ebda allegat telf finanzjarju li seta' sofra r-rikorrenti.

"(vi) Salv eccezzjonijiet ulterjuri kemm-il darba jirrizulta n-necessita` fil-mori tal-kawza.

"Bl-ispejjez kontra r-rikorrenti."

Rat is-sentenza preliminari moghtija mill-Prim'awla tal-Qorti Civili fl-10 ta' Dicembru 2010, li in forza taghha ddecidiet billi:

"i. teħles lill-konvenuti kollha ħlief lill-Prim'Ministru mill-ħarsien tal-ġudizzju, bl-ispejjeż kontra l-atturi;

"ii. tgħid illi kif igħid u jrid l-art. 7(11) tal-Kap. 394 il-Prim'Ministru għandu d-dmir illi jimplimenta r-rakkomandazzjoni tat-Tribunal;

"iii. tgħid illi l-Prim'Ministru ma wettaqx dak id-dmir bid-direttivi li ta lis-soċjetà *Malta International Airport p.l.c.* u għalhekk għadu marbut bid-dmir illi jimplimenta r-rakkomandazzjoni tat-Tribunal; u

"iv. tordna lill-Prim'Ministru jistabbilixxi dawk il-proċeduri u jagħti dawk id-direttivi li jkunu meħtieġa għat-twettiq ta' dik ir-rakkomandazzjoni sabiex għall-inqas l-attur jitħallas daqslikieku ngħata l-ħatra ta' *Safety and Security Executive* b'seħħ mill-1991, b'anzjanità minn dak iż-żmien.

"25. Tipprovdi aktar 'il quddiem dwar il-ħames talba tal-atturi għal-likwidazzjoni tal-ħlas li jmiss lill-attur u dwar it-talba għall-ispejjeż, ħlief dawk l-ispejjeż li dwarhom ġà ngħatat deċiżjoni fil-paragrafu 24.i ta' din is-sentenza."

Dik il-Qorti tat is-sentenza taghha wara li ghamlet is-segwenti konsiderazzjonijiet:

"11. Il-fatti relevanti seħħew hekk: L-attur ressaq rikors quddiem it-Tribunal għax deherlu illi saret inġustizzja miegħu mis-Soċjetà fl-għoti ta' promozzjonijiet. It-Tribunal kellu kompetenza jisma' r-rikors tal-attur billi taħt l-art. 5(1) tal-Kap. 394 dak "l-Att japplika għall-Gvern,

u għal kull korp imwaqqaf b'liġi kif imfisser fl-artikolu 2", waqt li "korp imwaqqaf b'liġi" huwa mfisser hekk fl-art. 2:

""korp imwaqqaf b'liġi" tfisser kull korporazzjoni jew korp magħqud ieħor imwaqqaf b'liġi u tinkludi kull soċjetà jew korp ieħor li fih il-Gvern jew xi korp wieħed jew iktar minn dawk hawn aktar qabel imsemmija jew kull kombinazzjoni tagħhom ikollhom sehem biżżejjed biex jikkontrollaw jew kellhom sehem biżżejjed biex jikkontrollaw bejn id-9 ta' Mejju, 1987 u l-15 ta' Mejju, 1995 jew li fuqhom il-Gvern jew xi korp wieħed jew iktar bħal dawk jew kull kombinazzjoni tagħhom ikollhom kontroll effettiv jew kellhom kontroll effettiv bejn id-9 ta' Mejju, 1987 u l-15 ta' Mejju, 1995."

"12. Waqt is-smigħ tal-każ quddiem it-Tribunal il-gvern bigħ xi ishma fis-Soċjetà u għalhekk ma kellux aktar kontroll effettiv fuqha; is-Soċjetà iżda, baqgħet titqies "korp imwaqqaf b'liġi" għall-għanijiet tal-Kap. 394 billi fiż-żmien relevanti l-gvern kellu dak il-kontroll.

"13. It-Tribunal ta sentenza favur l-attur fit-13 ta' Mejju 2004 u ordna illi jinħatar *Safety and Security Executive* b'seħħ mill-1991, b'anzjanità minn dak iż-żmien u illi jitħallas il-paga daqslikieku nħatar dak iż-żmien. Imbagħad, b'ittra tal-20 ta' Ottubru 2004 mill-Uffiċċju tal-Prim'Ministru s-Soċjetà ġiet mgħarrfa illi "*the Prime Minister has approved the implementation of the [Tribunal's] decision in respect of Mr Joseph Cassar in terms of sub-article 7(11) of … … … Chapter 394 and directs that you take action accordingly*". L-art. 7(11) imsemmi f'dik l-ittra jgħid hekk:

"" **7.** (11) Ikun id-dmir tal-Prim'Ministru li jimplementa r-rakkomandazzjonijiet tat-Tribunal billi jistabbilixxi dawk il-proċeduri u jagħti dawk id-direttivi li jkunu meħtieġa għat-twettiq ta' dawk ir-rakkomandazzjonijiet."

"14. Din id-dispożizzjoni tal-liġi turi illi hija tajba l-eċċezzjoni tal-konvenuti kollha ħlief il-Prim'Ministru illi ma humiex kontradditturi leġittimi. L-art. 181B(1) tal-Kodiċi ta' Organizzazzjoni u Proċedura Ċivili jgħid illi "l-gvern

għandu jkun rappreżentat fl-atti u fl-azzjonijiet ġudizzjarji mill-kap tad-dipartiment tal-gvern li jkun”. Fil-każ tallum iżda ma huwiex dipartiment tal-gvern iżda l-Prim’Ministru illi huwa “inkarigat fil-materja in kwistjoni”. Ukoll, taħt l-art. 181B(2) l-Avukat Ġenerali jidher f’isem il-gvern fil-każ biss meta minħabba n-natura tat-talba ma jista’ jidher ħadd ieħor għall-gvern, li ma huwiex il-każ illum.

“15. Il-qorti għalhekk teħles lill-konvenuti kollha ħlief lill-Prim’Ministru mill-ħarsien tal-ġudizzju, bl-ispejjeż kontra l-atturi.

“16. Il-kwistjoni issa hija jekk il-Prim’Ministru wettaqx id-dmir tiegħu taħt l-art. 7(11) tal-Kap. 394 bid-direttivi li ta lis-Soċjetà għalkemm is-Soċjetà ma mxietx fuq dawk id-direttivi u għalkemm fl-eċċezzjonijiet tagħhom il-konvenuti stess jistqarru illi “mhumiex f’pożizzjoni li jimplimentaw ir-rakkomandazzjoni *stante* li l-*Malta International Airport p.l.c.* mhix entità li għadha kontrollata mill-Gvern” u lanqas kienet hekk kontrollata meta ngħataw id-direttivi.

“17. Għar-raġunijiet mogħtija fis-sentenza mogħtija llum stess fil-kawża numru 800/2008, li mxiet flimkien ma’ din, il-Prim’Ministru ma kellux is-setgħa jagħti d-direttivi li ta lis-Soċjetà bl-ittra tal-20 ta’ Ottubru 2004 u, fil-fehma tal-qorti, huwa wisq ovvju illi l-Prim’Ministru ma qediex, u ma setax jaqdi, id-dmir tiegħu billi jagħti direttivi li, *ex admissis*, ma kellux is-setgħa li jagħtihom.

“18. Dan ma jfissirx illi l-Prim’Ministru nħeles mid-dmir tiegħu taħt il-liġi billi dak id-dmir ma jistax iwettqu: il-Prim’Ministru għadu marbut li jwettaq dan id-dmir tiegħu billi jagħti direttivi lil min għandu s-setgħa li jagħtih direttivi u lil min huwa f’pożizzjoni li jwettaq dawk id-direttivi biex ir-rakkomandazzjoni tat-Tribunal titwettaq effettivament, jekk mhux billi jagħtih il-ħatra ta’ *Safety and Security Executive*, għall-inqas billi jagħtih il-ħlas li kien jieħu li kieku tassew ingħata l-ħatra.

“19. Lanqas ma huwa l-każ li kien hemm xi ħtieġa illi l-gvern “jilqa’ u jaċċetta” r-rakkomandazzjonijiet tat-

Tribunal biex jinħoloq dak id-dmir fuq il-Prim'Ministru: id-dmir jinħoloq mil-liġi stess.

"20. Ukoll, il-konvenut ma jistax igħid illi ma jweġibx għan-nuqqasijiet tas-Soċjetà għax ma kienx parti fil-proċeduri quddiem it-Tribunal. It-Tribunal kellu ġurisdizzjoni fuq il-każ għax is-Soċjetà kienet korp li fuqu l-gvern kellu kontroll, u huwa minħabba dak il-kontroll li kellu fuq is-Soċjetà fiż-żmien relevanti illi l-gvern iwieġeb għan-nuqqas tas-Soċjetà.

"21. Il-Prim'Ministru iżda qiegħed igħid illi s-sentenzi tat-Tribunal ma humiex esegwibbli.

"22. Dan huwa minnu fis-sens illi r-rakkomandazzjonijet tat-Tribunal ma jistgħux jiġu esegwiti bil-mezzi esekuttivi li jaħseb għalihom il-Kodiċi ta' Organizzazzjoni u Proċedura Ċivili, għax, li kien hekk, l-implimentazzjoni tar-rakkomandazzjonijiet issir bil-mezz li tagħżel il-persuna aggravata meta, taħt l-art. 7(11) tal-Kap. 394, dik l-għażla hija mħollija f'idejn il-Prim'Ministru. Dan ma jfissirx iżda illi l-Prim'Ministru jista' jagħżel mezzi ta' implimentazzjoni li ma jkunux effikaċi jew li ma jwasslux għal implimentazzjoni effettiva tar-rakkomandazzjoni: dik l-implimentazzjoni tibqa' dmir tiegħu u għandu jwettaqha.

"23. Fil-fatt, l-atturi ma humiex qegħdin jitolbu l-esekuzzjoni tas-sentenza tat-Tribunal: effettivament qegħdin jitolbu biss illi l-qorti tgħid illi l-Prim'Ministru għandu d-dmir li jimplimenta r-rakkomandazzjoni magħmula f'dik is-sentenza."

Rat ir-rikors tal-appell tal-Onorevoli Prim Ministru li in forza tieghu, ghar-ragunijiet minnu premessi, talab li din il-Qorti joghgobha:

"……tirriforma s-sentenza parzjali tal-Prim'awla tal-Civili fl-ismijiet **Joseph Cassar et v. L-Onorevoli Prim Ministru et**, Citazzjoni Numru 801/2008 moghtija fl-10 ta' Dicembru 2010 billi:

“1. Tikkonfermaha f'dik il-parti fejn hellset lill-konvenuti kollha ad eccezzjoni tal-Prim Ministru mill-osservanza tal-gudizzju; u

“2. Thassarha u tirrevokaha f’dik il-parti fejn iddikjarat illi l-Prim Ministru ma wettaqx dak id-dmir bid-direttivi li ta lis-socjeta` Malta International Airport p.l.c u ghalhekk ghadu marbut bid-dmir li jimplimenta r-rakkomandazzjoni tat-Tribunal u kif ukoll f'dik il-parti fejn ordnat lil Prim Ministru jistabilixxi dawk il-proceduri u jaghti dawk id-direttivi li jkunu mehtiega ghat-twettiq ta’ dik ir-rakkomandazzjoni sabiex ghallinqas l-attur jithallas daqslikieku nghata l-hatra ta’ *Safety and Security Executive* b’sehh mill-1991, b’anzjanita` minn dak iz-zmien u minflok tilqa’ l-eccezzjonijiet tal-konvenut appellant;

“Bl-ispejjez taz-zewg istanzi kontra l-atturi appellati.”

Rat ir-risposta tal-atturi li in forza taghha, ghar-ragunijiet minnhom premessi, stqarru li s-sentenza appellata hija gusta safejn laqghet it-talbiet attrici fil-konfront tal-appellant Onorevoli Prim Ministru u timmerita konferma;

Semghet lid-difensuri tal-partijiet;

Rat l-atti kollha tal-kawza u d-dokumenti esebiti;

Ikkunsidrat:

Illi jirrizulta li, wara talba li saret mill-attur, it-Tribunal ghall-Investigazzjoni tal-Ingustizzji (“it-Tribunal”) b’decizjoni moghtija fit-13 ta’ Mejju 2004, kien sab li kienet saret ingustizzja mal-attur meta gie mcahhad minn promozzjoni ghal *Safety and Security Executive* mal-Malta International Airport, li maghha kien impjegat. It-Tribunal ordna li jinghata rimedju kompensattiv billi jinghata l-kariga b’effett mill-1991. Il-Prim Ministru approva din ir-rakkomandazzjoni u b’ittra tal-20 ta’ Ottubru 2004, idderiga lis-socjeta` Malta International Airport *“that you take action accordingly”.* Gara li, fil-mori tal-proceduri quddiem it-Tribunal, il-Gvern biegh isthma li kellu fl-

imsemmija socjeta` li b'hekk giet privatizzata u mhux aktar taht il-kontroll tal-Gvern. Is-socjeta`, issa Malta International Airport p.l.c, ma wettqitx id-direzzjoni li nghatat mill-Gvern, peress li qed targumenta li ma jirrizulta ebda obbligu, la esplicitu u lanqas xi xorta'ohra, impost fuqha li timplimenta r-rakkomandazzjonijiet tat-Tribunal. L-atturi, ghalhekk, fethu dawn il-proceduri kontra diversi awtoritajiet governattivi, u ohrajn kontra s-socjeta` Malta International Airport p.l.c (Rikors Guramentat 800/2008), fejn talbu li d-decizjoni tat-Tribunal tigi implimentata.

L-ewwel Qorti, li semghet iz-zewg kawzi kontestwalment u tat sentenza fit-tnejn fl-istess jum, cahdet it-talba fil-konfront tas-socjeta` Malta International Airport p.l.c peress li din ma hijiex aktar taht il-kontroll tal-Gvern, u f'dawn il-proceduri, wara li illiberat mill-osservanza tal-gudizzju lill-konvenuti kollha barra lill-Onorevoli Prim Ministru, ordnat lil dan tal-ahhar, iwettaq b'mod effettiv ir-rakkomandazzjoni tat-Tribunal.

Mid-decizjoni li nghatat fil-kawza l-ohra appellaw l-atturi, li qed jinsistu li s-socjeta` Malta International Airport p.l.c ghandha twiegeb ghal ghemil precedenti taghha, waqt li f'dawn il-proceduri appella biss l-Onorevoli Prim Ministru, li qed jargumenta li meta hareg direzzjoni lis-socjeta` Malta International Airport fl-ittra tal-20 ta' Ottubru 2004, huwa wettaq id-dmir tieghu taht il-ligi (l-Att dwar it-Tribunal ghall-Investigazzjoni tal-Ingustizzji, Kap. 394 tal-Ligijiet ta' Malta), u li l-oneru issa gie mixhut fuq Malta International Airport p.l.c u hu ma ghandu jigi mitlub jaghmel xejn aktar.

Tajjeb li jinghad, mill-ewwel, li kontra d-decizjoni tal-ewwel Qorti li tehles lill-konvenuti kollha hlief lill-Prim Ministru mill-harsien tal-gudizzju, ma sar appell f'dan l-istadju minn hadd, lanqas mill-atturi, u ghal fini ta' dan l-appell dik il-parti tas-sentenza ghandha titqies li ghaddiet in gudikat, u din il-Qorti ma tistax aktar tindaga fuq ir-responsabbilta` *o meno* taghhom ghal dak li sehh fil-konfront tal-atturi.

Trattati l-ilmenti, din il-Qorti taqbel mal-ewwel Qorti li, <u>fil-konfront tal-atturi</u>, is-socjeta` Malta International Airport

ma ghandha ebda obbligu xi twettaq. Kif inghad fl-Artikolu 7(11) tal-imsemmi Kap. 394 ikun "id-dmir tal-Prim Ministru" li jwettaq ir-rakkomandazzjonijiet tat-Tribunal. Ghalkemm il-kawza quddiem it-Tribunal infethet kontra l-Malta International Airport, bhala korp imwaqqaf bil-ligi fit-termini tal-Artikolu 2 tal-Att, id-dmir tal-implimentazzjoni jirkadi fuq il-persuna tal-Prim Ministru, li ghandu hu jistabilixxi kif u meta ghandha titwettaq ir-rakkomandazzjoni tat-Tribunal. Il-korp amministrattiv, jew kumpanija taht il-kontroll tal-Gvern, hija mistennija li ssegwi dawk id-direttivi, pero` sta ghal Prim Ministru li jara u jinsisti li jittiehdu l-passi ghat-twettiq taghha. Id-dmir tal-Prim Ministru ma jispiccax mal-hrug tad-direttivi, ghax hu ghandu jara li dawk id-direttivi jigu segwiti b'mod effettiv. Id-dritt tal-persuna li jkollha sentenza favuriha moghtija mit-Tribunal li tesegwixxi l-istess huwa wiehed indirett, u cioe`, li tara li l-Prim Ministru jezercita d-diskrezzjoni tieghu kif imiss biex jaghti dawk id-direttivi appoziti ghat-twettiq tar-rakkomandazzjonijiet tat-Tribunal. Ma jidhirx li c-cittadin ghandu azzjoni diretta kontra l-korp imwaqqaf b'ligi ghall-implimentazzjoni tad-decizjonijiet tat-Tribunal, imma jrid jadixxi lill-Prim Ministru li ghandu "id-dmir" jara li dawk id-decizjonijiet jigu implimentati, mhux fuq il-karta, izda b'mod reali u effettiv. Il-ligi thalli lill-Prim Ministru liberu li juza kwalunkwe mezz jew procedura ohra li huwa jidhirlu li hija xierqa fic-cirkostanzi zvarjati tal-kaz, pero`, il-mezz jew procedura li juza trid tkun effettiva. Ladarba s-socjeta` Malta International Airport p.l.c m'ghadhiex taht il-kontroll tal-Gvern, dan ma jnehhix l-obbligu minn fuq il-Prim Ministru li jimplimenta r-rakkomandazzjoni.

Ma jistax jehles mid-dmir tieghu billi jghid lil xi hadd iehor <u>li fuqu ma ghandu ebda kontroll</u> biex jaghmel xi haga. Il-Prim Ministru huwa l-Kap tal-Gvern, pero`, ma jistax, b'semplici ittra, jordna lic-cittadin jaghmel xi haga. L-obbligi fuq ic-cittadin jintefghu biss bil-ligi u mhux b'xi ordni tal-kap tal-Gvern. F'dan il-kaz, il-kumpanija Malta International Airport p.l.c hija socjeta` privata, u bhala tali ma tistax tigi ordnata twettaq dak li jrid il-Gvern. Il-Kap. 394 kien intiz li jorbot biss lill-Gvern u l-entitajiet li hu jikkontrolla, u mhux lic-cittadini privati. Il-Gvern ma jistax, bis-sahha ta' dik il-ligi, u biex jimplimenta r-

rakkomandazzjonijiet tat-Tribunal, jaghti ordni lill-privat biex jaghmel xi haga; dan jista' jaghmlu biss bis-sahha ta' ligi u fil-limiti tal-Kostituzzjoni ta' Malta u l-Konvenzjoni Ewropea ghad-Drittijiet tal-Bniedem. Il-Gvern, ghalhekk, ma jsitax jitfa fuq "haddiehor" id-dmir li jwettaq id-decizjoni tat-Tribunal.

Kif tajjeb osserva l-istess Prim Ministru fir-rikors tal-appell tieghu, il-funzjoni tal-Prim Ministru ma hijiex dik li jwettaq direttament ir-rakkomandazzjoni tat-Tribunal, izda li jiehu hsieb li din tigi ezegwita mill-korp interessat. Jekk dan il-korp, pero`, ma ghadux taht il-kontroll tieghu, u l-Prim Ministru ma jistax aktar jinsisti fuq it-twettiq tal-ordni tieghu, irid jara kif isib mezz iehor biex iwettaq dik l-obbligazzjoni mixhuta fuqu mil-ligi. Il-Prim Ministru ma jkunx issodisfa d-dmir tieghu billi jaghti direttiva li ma tistax tigi esegwita. Ikun facli li dak li jkun jahrab mir-responsabbilta` tieghu billi jghid li kiteb ittra, u nonostante li tigi injorata, jassumi li ma ghandu xejn aktar x'jaghmel. Ghamlet, ghalhekk, sew l-ewwel Qorti meta, wara li rat li l-Prim Ministru ma jistax jenforza l-ordni ta' *re-instatment*, ipprosegwit billi ordnatlu biex jistabilixxi dawk il-proceduri, u jaghti dawk id-direttivi li jkunu mehtiega ghat-twettiq ta' dik ir-rakkomandazzjoni sabiex ghallinqas l-attur jithallas daqslikieku ha l-promozzjoni li kien intitolat ghaliha. Il-fatt li s-socjeta` Malta International Airport p.l.c dahlet *contingency liability* fl-eventwalita` li kellha thallas xi kumpens dwar il-kaz tal-attur, ma jinteressahx lill-atturi, ghax ladarba gie dikjarat li l-attur sofra ingustizzja, huwa l-Prim Ministru li hu fid-dmir li jaghti twettiq lil dik id-decizjoni. Jista' jkun li, <u>ghall-Gvern</u>, ladarba l-ingustizja saret mill-Malta International Airport, u jekk is-socjeta` illum privata assumiet l-obbligazzjonijiet kollha li kienu jezistu qabel, il-hlas ikun irid jigi rimborsat lilha mis-socjeta` Malta International Airport p.l.c (u hu, forsi ghal din il-possibbilta` li s-socjeta` ghamlet *contingency liability)*, pero` <u>ghall-atturi</u> dan kollu hu *res inter alios acta*. Ir-rakkomandazzjoni tat-Tribunal hija diretta lejn il-Prim Ministru, u ma torbotx lis-socjeta` Malta International Airport p.l.c. It-Tribunal, wara li investiga l-kaz tal-attur, hareg b'rakkomandazzjoni – u mhux sentenza ezekuttiva – li l-Prim Ministru hu fid-<u>dmir</u> li jwettaq. L-effett tar-

rimedju rakkomandat mit-Tribunal jibqa' responsabbli ghalih il-Gvern, li effettivament kien responsabbli ghall-ingustizzja bhala konsegwenza tal-kontroll li kellu fuq il-korp li ghalih kien japplika l-Att.

Ghaldaqstant, ghar-ragunijiet premessi, tiddisponi mill-appell interpost mill-Prim Ministru billi tichad l-istess u tikkonferma s-sentenza tal-ewwel Qorti, li lilha l-atti ghandhom jigu rinvjati sabiex din tkompli tisma' l-kaz kif hi stess iddeterminat fis-sentenza taghha tal-10 ta' Dicembru 2010.

L-ispejjez in prim istanza jibqghu biex jigu determinati mill-ewwel Qorti, filwaqt li dawk marbuta mal-proceduri ta' quddiem din il-Qorti jithallsu mill-Prim Ministru appellant.

< Sentenza Finali >

--------------------------------TMIEM--------------------------------